Invoering Omgevingswet

Ambitie gemeente Beesel

10 december 2018



Programma

Opening
Wethouder Heesakkers

Deel 1 Lokale afwegingsruimte
Wat moet en wat kan (impactanalyse)

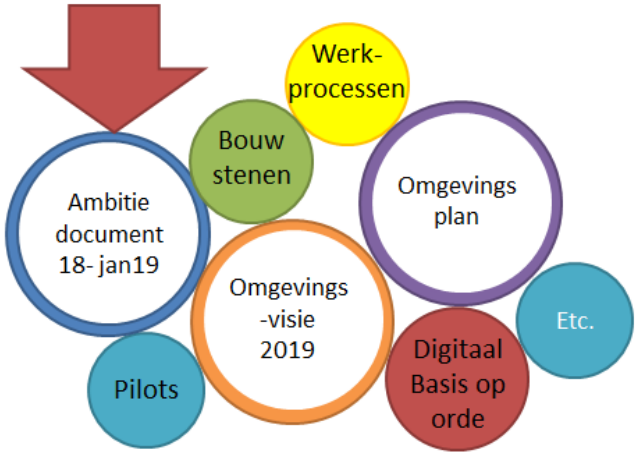
Deel 2 Ambities
Welke keuzes kunnen, mogen en willen we maken (ambitie)

Deel 3 Vervolgstappen
Hoe gaan we verder (Plan van aanpak)

Openingswoord

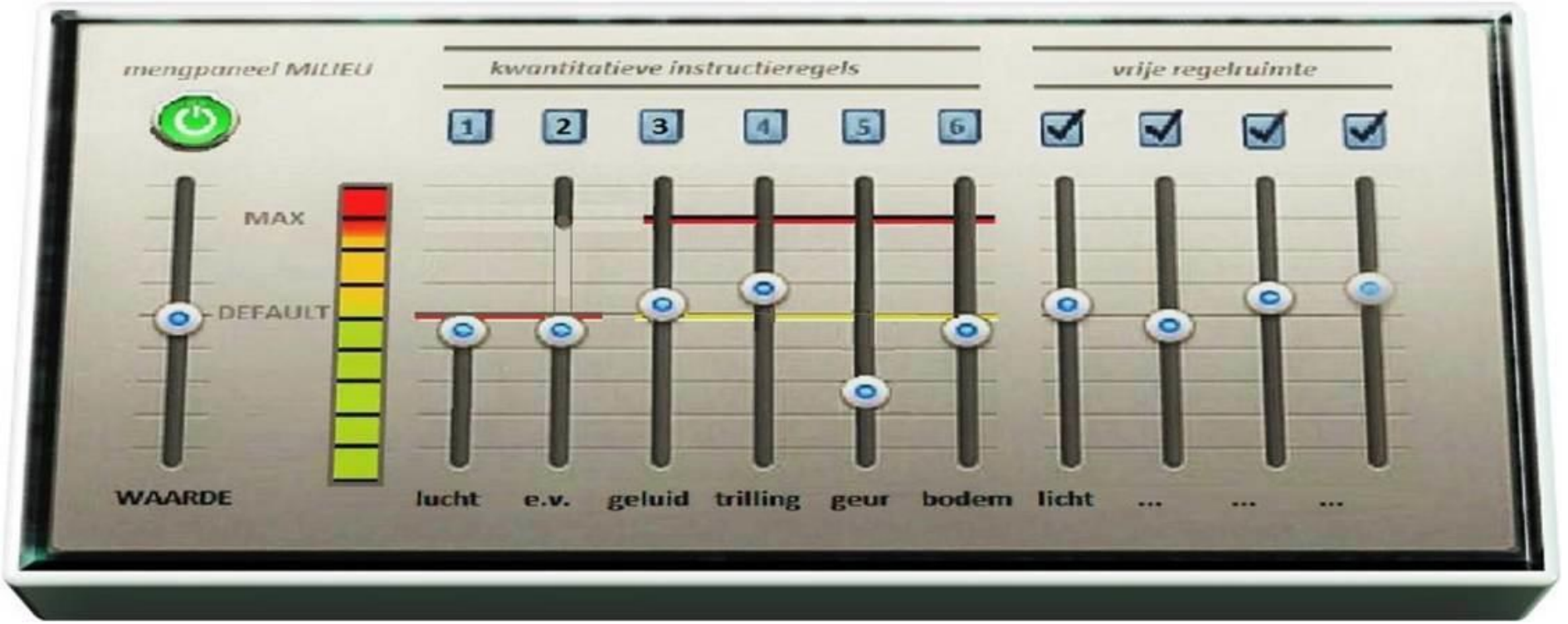


Procesvoorstel vorige keer





Deel 1 Lokale afwegingsruimte





Instrumenten gemeente

- De **omgevingsvisie** vertoont grote gelijkenissen met de huidige gemeentelijke structuurvisie(s), maar verschilt op een aantal punten. Reikwijdte, tot stand koming, bestuurlijk leidend, uitnodigend, korte cyclus

- Het **programma** als kerninstrument vertoont – procedureel gezien – weinig veranderingen ten opzichte van de huidige regelgeving van programma's.

- **Omgevingsplan**: beslaat alle onderwerpen mbt de fysieke leefomgeving. Integratie van huidige bestemmingsplannen inclusief (delen van) verordeningen. Gemeenteraad krijgt de mogelijkheid om de bevoegdheid tot het vaststellen van delen van het omgevingsplan te delegeren aan het college van B&W. Iedere 10 jaar wordt: 'redelijke termijn' voor actualisatie. Daarnaast geldt er een motiveringsplicht over hoe inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen bij de voorbereiding zijn betrokken.

Instrumenten: Algemene Rijksregels



De Omgevingswet brengt verandering in het huidige omgevingsrecht door meer verantwoordelijkheid bij de initiatiefnemer te leggen, door te voldoen aan algemene regels in plaats van het aanvragen van een vergunning.

Kortom, er vindt een verschuiving plaats van een vergunningstelsel naar een stelsel waarin zoveel mogelijk via algemene regels wordt gereguleerd.

- Potentieel nadeel: soms te weinig rekening gehouden met lokale situaties.
- Mogelijkheden ter voorkoming van nadeel: uitgebreidere mogelijkheden om te werken met: gelijkwaardigheidsmaatregelen, maatwerkvoorschriften en maatwerkregels.

Een ander belangrijk aandachtspunt van de verschuiving van vergunningen naar algemene regels is dat er een verschuiving plaatsvindt van vooraf vergunningverlening naar toezicht achteraf. Hiermee neemt het belang van toezicht en handhaving toe, evenals alternatieven voor verkrijging informatie basisregistraties.

Instrumenten: Algemene Rijksregels



Milieubelastende activiteiten: Het toepassingsbereik van de rijksregels voor milieubelastende activiteiten wordt verder beperkt.

Meldingsplichtige activiteiten: *o.a* kantoren, scholen, theaters en sportcomplexen: beoordeling op lokaal niveau ipv algemene rijksregel.

Bodem: Bodemtaken worden overgeheveld naar gemeente

Cultureel erfgoed: Het besluit verruimt de reikwijdte van de zorgplicht.

Welstand: Redelijke eisen van welstand facultatief. Commissie facultatief.

Bouwbesluit: Veel regels over bouwwerken uit het Bouwbesluit worden niet overgenomen (maar kunnen voor een deel weer in Omgevingsplan terugkomen):
- Deze deregulering resulteert in meer vrijheid voor de markt.
- Strengere eisen mogelijk voor energieprestatiecoëfficiënt en een milieuprestatie

Instrumenten: Mengpaneel / bandbreedtes

soepeler	afwegingsruimte	strenger
ja	trilling	ja
ja	geluid	ja
ja	bodem	ja
ja	geur	ja
nee	fijnstof	ja
ja*	externe veiligheid	ja
nee	waterveiligheid	ja
ja*	energie	ja
ja	lichthinder (glastuinbouw)	ja
nee	natuur	ja
ja	waterkwaliteit	ja
nee	lucht	ja
extra optie:	experimenteer regeling (bijv. voor technische innovaties)	n.v.t.

Analyse instrumenten

Nieuwe instrumenten
De vertaalslag vanuit huidig beleid naar de nieuwe instrumenten is verplicht en betreft een omvangrijke opgave. Het ‘verschil’ kan hier worden gemaakt wanneer de inhoud in voldoende mate aansluit bij wat er leeft en speelt in de gemeenschap dan wel in (deel)gebieden (zoals de kernen, bedrijventerreinen, buitengebieden).

Mengpaneel
Het verschil wordt in mindere mate gemaakt met de mogelijkheden van het ‘mengpaneel’, wel zorgt dit voor de mogelijkheid om meer lokaal maatwerk te leveren. Van belang is echter vooral het proces hoe tot deze afweging wordt gekomen. Niet alle beperkingen zijn nu bijvoorbeeld ook niet oplosbaar.

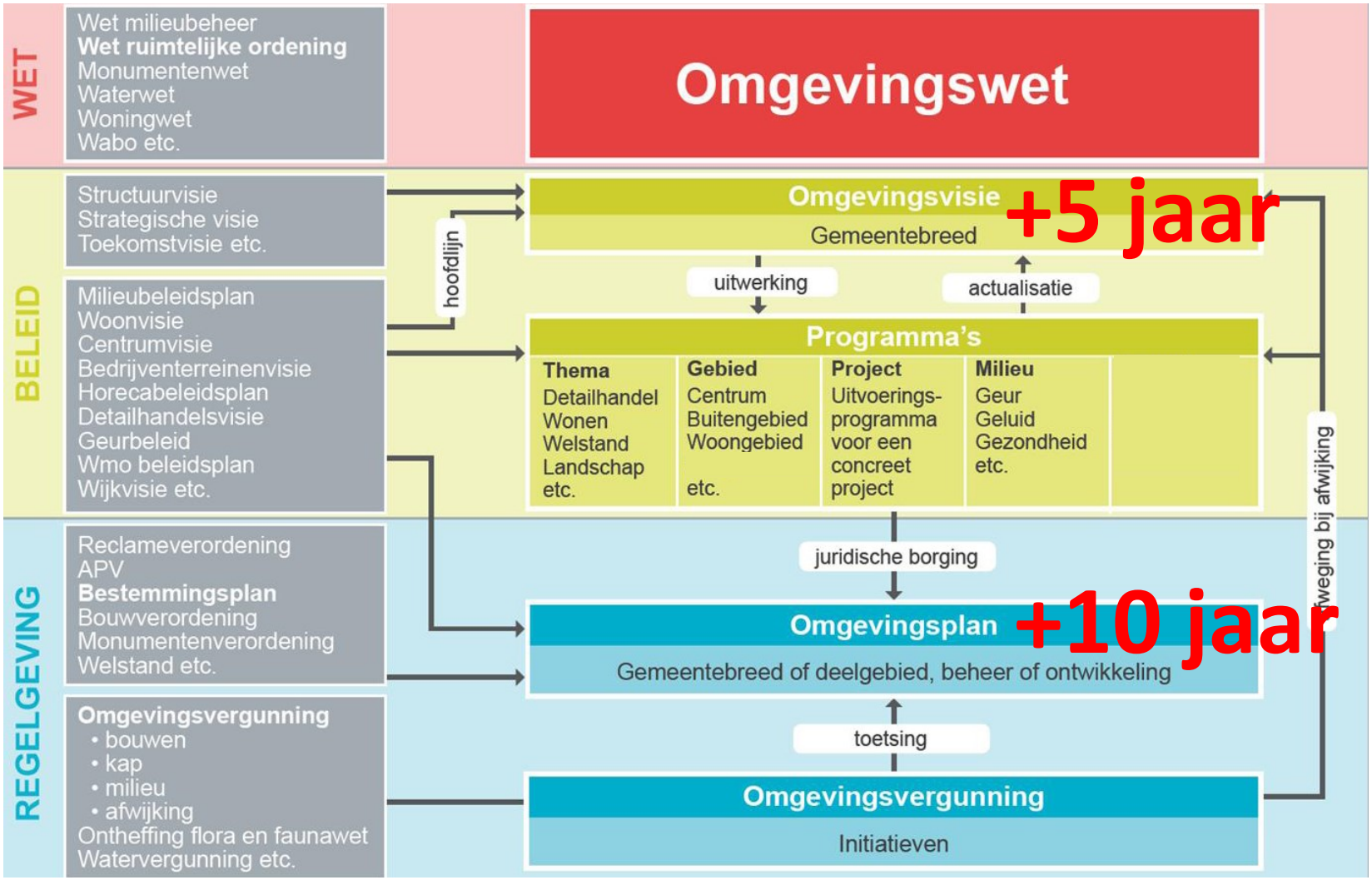
Vorm van de instrumenten (proces – inhoud)
De grootste opgave is gelegen in de mate van aansluiten bij de behoefte in een gebied. Wat steeds terug komt is: MAATWERK. Spanningsveld hierbij treedt op tussen voorzienbaarheid + rechtszekerheid versus flexibiliteit + vrijheid.
De lokale afwegingsruimte lijkt groot maar dreigt (ver) te worden beperkt door provinciale en regionale afspraken.

Impact (instrumenten)

Beeselse samenleving	Gemeente Beesel
Directer en meer invloed op invulling en spelregels in en over eigen leefomgeving	Omgevingsvisie wordt belangrijkste instrument (bestuurlijk bindend)
Invloed van inwoner en bedrijf verschuift dus steeds meer van achteraf bezwaar maken naar vooraf rol in (plan)vorming	Omgevingswaarden met bijbehorende normen worden uitgangspunt, enige flexibiliteit mogelijk
	Beleidscyclus veel korter
	Gemeente heeft verschillende rollen, deze moeten duidelijk zijn
	Maatwerk

Kansen en knelpunten
Visie is van en voor iedereen (!), gebiedsgericht maatwerk mogelijk
Belangenafweging (individueel, collectief en gemeenteoverstijgend)
Rol hogere overheden bij verdere uitwerkingen

Beleidsanalyse: Was - wordt



Beleidsanalyse: Was - wordt

Regionaal beleid

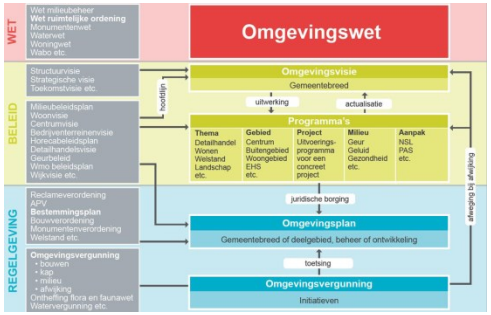
Op een aantal thema's is regionaal beleid vastgesteld en/of in ontwikkeling. Gezien de opgaven die er op diverse thema's liggen is dat noodzakelijk en kan dat nuttig zijn. Dergelijke regionale afspraken vormen input voor de nieuwe instrumenten. Van belang hierbij is dat bijstellen en/of afwijken bij werkelijke behoefte mogelijk blijft.

Lokaal beleid

Het huidige 'versnipperde' ruimtelijke beleid zal opgaan in de nieuwe instrumenten (1 omgevingsvisie, 1 omgevingsplan en een aantal programma's).
Dat betekent dat 26 beleidsdocumenten en alle vigerende bestemmingsplannen hierin op zullen gaan en van diverse andere beleidsstukken onderdelen in de nieuwe instrumenten worden opgenomen.

Opgave

Naast de integrale afstemming tussen de thema's
en met alle stakeholders zien we dat er op afzonderlijke thema's ook slagen zijn te maken op inhoud
(doel, (de)regulering, (doel)voorschriften etc.)



Impact (wet en regelgeving)

Beeselse samenleving	Gemeente Beesel
Regelgeving duidelijker, transparanter en gebundeld	(Meer) lokale afwegingsruimte en meer regie
Korte doorlooptijden	Meer grip op balans tussen flexibiliteit en bescherming
Meer vergunningvrij of via melding	Toezicht en handhaving krijgt andere positie

Kansen en knelpunten
Beter inspelen op kansen en lokale vraagstukken
Geen landelijk transitiebudget, investering wel nodig!
Minder vergunningen (of meer?), minder leges, ander toezicht



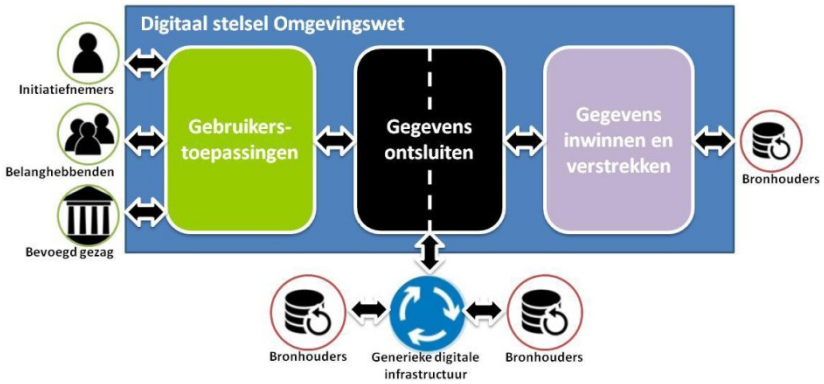
Analyse digitaal stelsel

Landelijke voorziening:
Aansluiten op landelijke voorziening afhankelijk van planning landelijk

Basis op orde:
Om ‘gelijke informatievoorziening’ daadwerkelijk te bewerkstelligen dient de basis intern verder op orde te worden gebracht:

- Bronhouders van gegevens inzichtelijk en up to date (intern en extern)
- Beheer van bronnen continu proces
- Digitaliseren waar dit nog analoog is
- Ontsluiten van deze informatie via gebruikerstoepassing(en)
- Procesinformatie bij aanvragen / verzoeken

Inhaalslag:
Er is een inhaalslag nodig om mee
te kunnen in beschikbaarheid van gegevens
(digitaal, gekoppeld aan locatie).



Impact (Informatievoorziening)

Beeselse samenleving	Gemeente Beesel
Gelijke informatievoorziening	Eigen basis op orde (beschikbaarheid, veiligheid, toegankelijkheid)
Steeds meer digitaal (informatie en start van een contact/proces) en via verschillende kanalen	Aansluiten op landelijke voorziening, ketensamenwerking
	Werkprocessen volgbaar maken

Kansen en knelpunten
Informatie beschikbaar, betrouwbaar en bereikbaar
Investeringen in capaciteit en systemen nodig
Grote impact, weinig zicht en grip op landelijke voorziening

Analyse behoefte

Basis is lokaal gelegen in Blij in Beesel:
Onderdeel van organisatieontwikkeling.

Doelstellingen Blij in Beesel en Omgevingswet:
De doelstellingen van zowel Blij in Beesel als de Omgevingswet sluiten goed op elkaar aan.

"Invoering Omgevingswet is een vliegwiel voor reeds ingezette ontwikkeling van de organisatie. Met kansen voor maatschappelijke vraagstukken waar je toch al mee bezig gaat of voor bredere organisatieontwikkeling."

"Door te werken vanuit een integraal thema zoals duurzaamheid ontstaat 'energie' om sectoren samen aan tafel te krijgen. Dat leeft lokaal namelijk meer dan de komst van nieuwe wetgeving."

Behoefte:
Behoeften zijn wisselend afhankelijk van locatie, situatie en betrokken stakeholders. Afhankelijk van de omstandigheden wordt een andere rol van de gemeente gevraagd. Samenleving zit 'niet te wachten' op de Omgevingswet maar heeft wel behoefte aan een gemeente die handelt naar de doestellingen van de wet en gehoor geeft bij behoefte / initiatieven. Groot spanningsveld in gevallen waarin sterk instrumenteel proces wordt gekozen voor implementatie Omgevingswet. Ook de timing van participatieve trajecten is cruciaal.

Impact (Participatie)

Beeselse samenleving	Gemeente Beesel
Betrokkenheid, kennis en inzet inwoners en bedrijven aan voorkant	RO geen doel op zich maar onderdeel van vraagstukken leefomgeving
Initiatiefnemers zelf meer verant-woordelijk voor draagvlak omgeving	Vanuit diverse trajecten al relatie en waardevolle input aanwezig
Leefwereld en systeemwereld dichter bij elkaar	Verschuiving van nee, tenzij naar ja, mits vraagt van iedereen iets!

Kansen en knelpunten
Meer vertrouwen en verantwoordelijkheid bij samenleving
Participatiemoeheid
Hoe organiseren we in participatieve processen ‘juiste’ vertegenwoordiging
Bij geen overeenstemming blijft gemeente ‘scheidsrechter’

Impact (Werkprocessen)

Beeselse samenleving	Gemeente Beesel
Informatie beschikbaar	Huidige werkprocessen volstaan niet meer
Gemeente laagdrempelig bereikbaar	Van seriële toets naar integrale afweging
Bij eigen initiatieven zelf met omgeving aan de slag	Balans vinden tussen ‘bewaken ondergrenzen’ en ‘Ruimte bieden’

Kansen en knelpunten
De winkel blijft open tijdens de verbouwing
Doorlooptijden nieuwe situatie vragen iets van organisatie
Afstemming en integrale afweging aan voorkant proces vormt uitdaging
Afhankelijkheden bij regionale afstemming, ketenpartners etc.

Impact (Houding en gedrag)

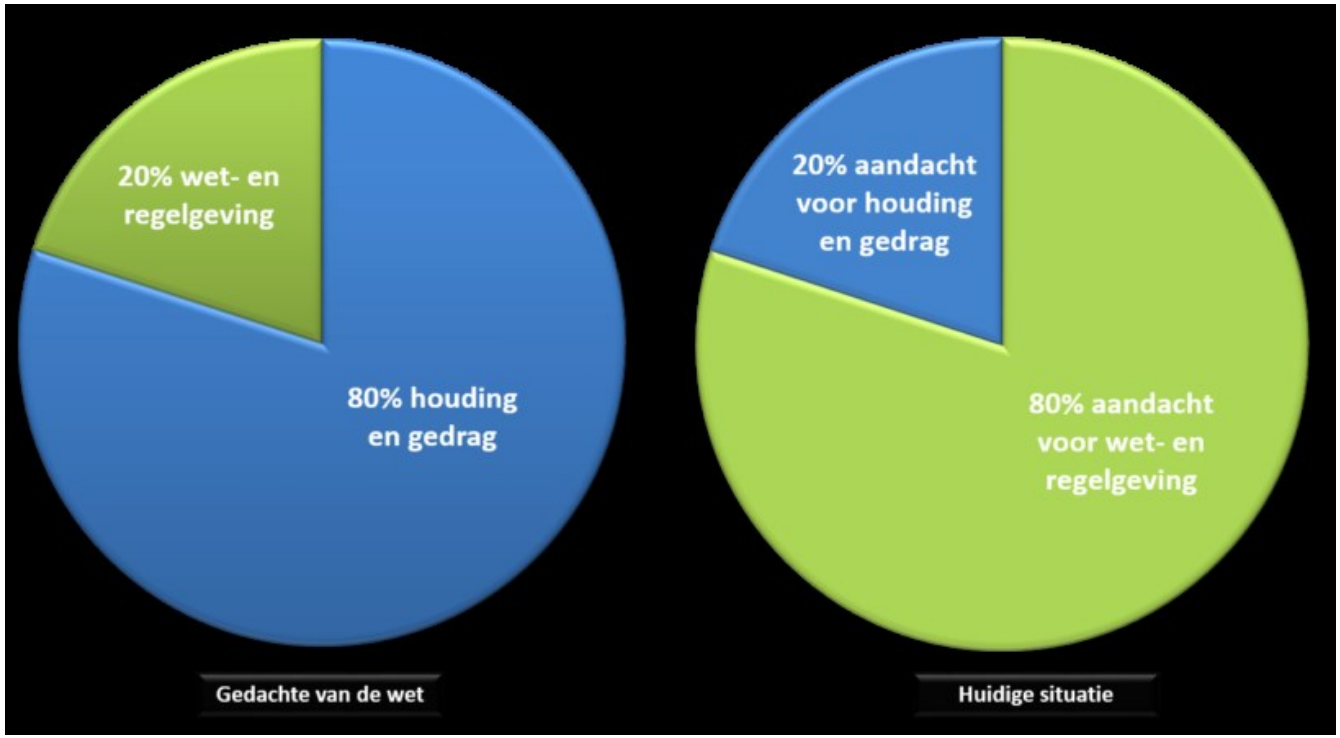
Beeselse samenleving	Gemeente Beesel
Nevengesteld!	Werken vanuit doelen
Bij meer vertrouwen hoort ook meer verantwoordelijkheid	Nevengesteld, fundamenteel andere houding
Botsende belangen	Positieve basishouding (oplossingsgericht) Vrij waar t kan, streng waar t moet



Kansen en knelpunten
Balans vinden
Hoe omgaan met gevallen die vertrouwen schaden
Contact met samenleving ook (cyclisch) blijven houden

Afwegingsruimte (werkwijze)

Steeds meer en vaker komt naar voren dat het verschil echt kan worden gemaakt op het samen (!) gebruik maken van aanwezige afwegingsruimte (groot of klein).
Ook in de huidige situatie!



Seriële toets of integrale belangenafweging?

Passende intake, echt contact

Duidelijk aanspreekpunt?

Helder proces met heldere verwachtingen?

Zeggen we wat we doen, doen we wat we zeggen?

Deel 2 Ambities







Beeld vanuit fase bewustwording (vorige keer):

- Stelselwijziging is omvangrijk en (niet minder) complex
- De landelijke regelgeving brengt zelf niet de beoogde verandering
- Wel biedt deze wet mogelijkheden om zelf te veranderen
- De Omgevingswet biedt volop kansen om invulling te geven aan de uitgangspunten van Blij in Beesel
- **Winst zit vooral in de manier waarop samenleving, ambtelijke organisatie en bestuur gaan samenwerken om gezamenlijke en elkaars doelen te realiseren**
- Winst zit ook in de beschikbaarheid en bereikbaarheid van informatie (inhoud en proces)

Lokale ambitie

Om de komst van de Omgevingswet in Beesel maximaal te benutten is het van belang een gezamenlijk ambitieniveau vast te stellen. Basis leggen voor strategische keuzes.

Ambities (‘De beweging’)

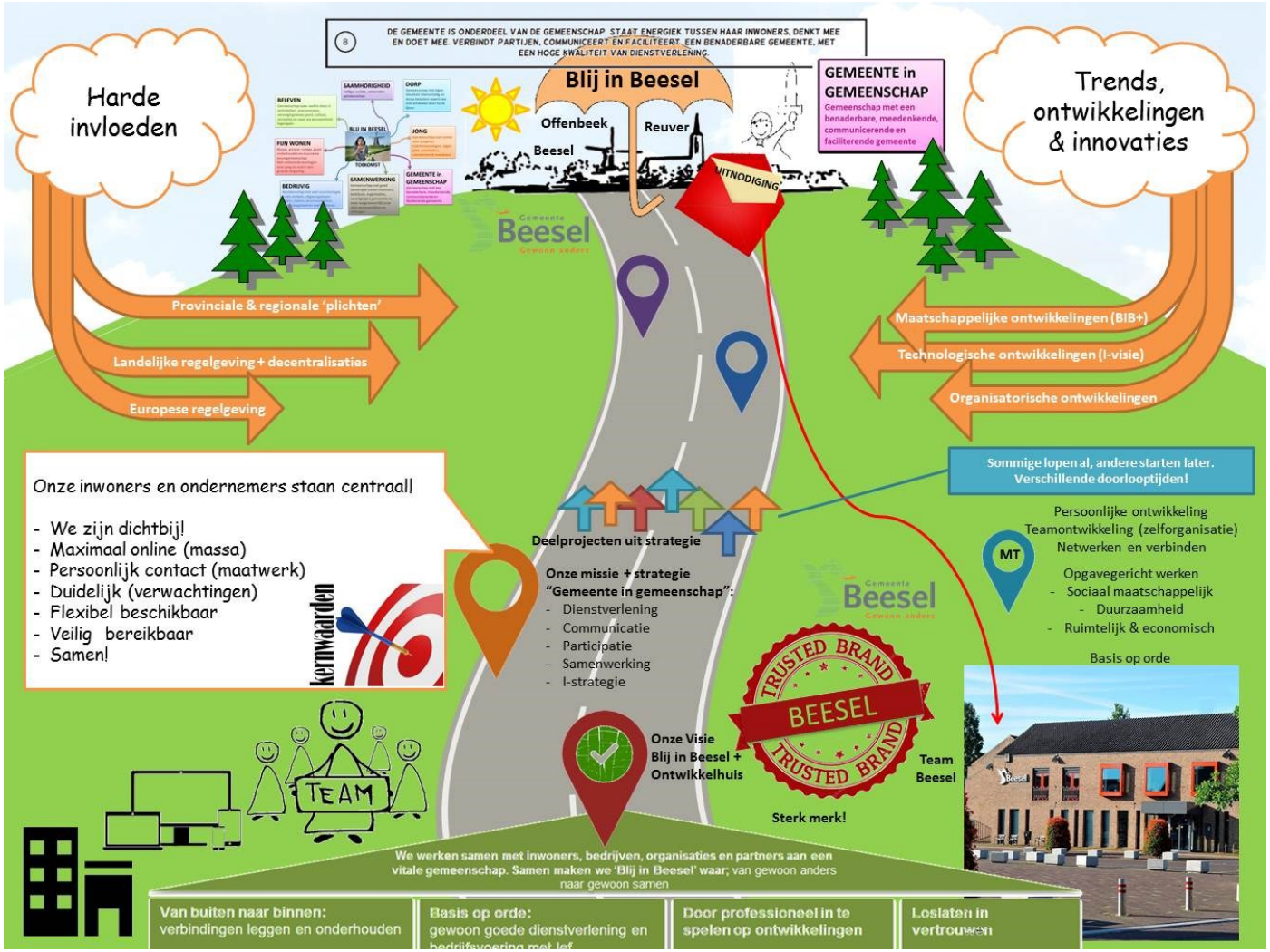


De toekomst plannen

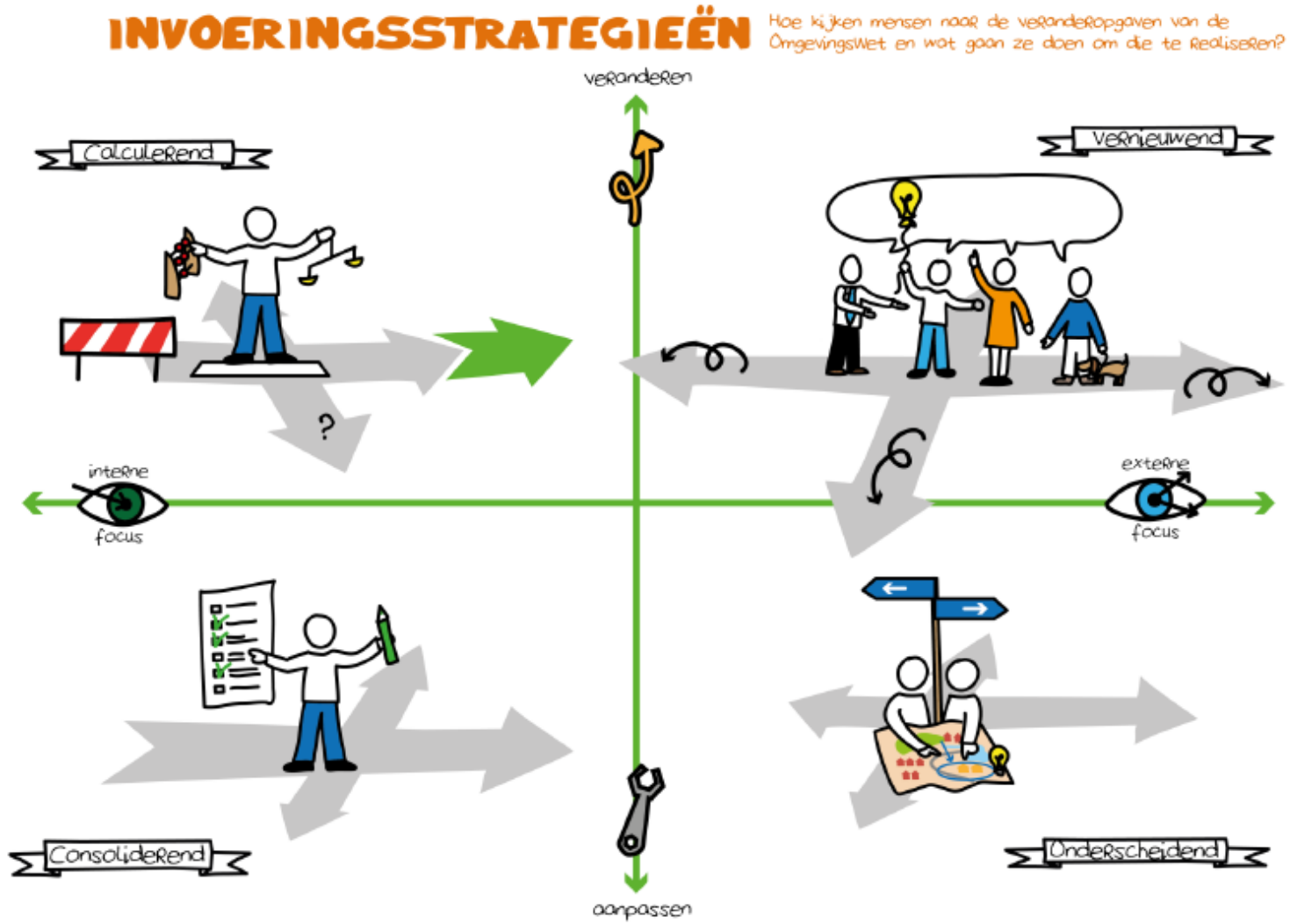


De toekomst mogelijk maken

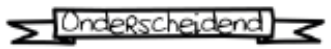
Ambities (Beesel op weg)



Ambities (VNG Model)



Ambities (niveau + strategie)

	Nu	<2021	<2029	Ambitie
1. We werken o.b.v. gezamenlijke uitgangspunten				
2. Onze inwoners en bedrijven staan centraal				
3. Balans Omgevingskwaliteit en ruimte voor initiatief				
4. Daar waar het kan, laten we met draagvlak los.				
5. We werken opgave- & gebiedsgericht (differentiatie!)				
6. We werken echt integraal (belangenafweging)				
7. Snelheid instrumenten belangrijk maar niet leidend*	Met stakeholders snelheid bepalen. Relatie en inhoud gaan voor!			
8. Rollen, verantwoordelijkheden en competenties*				
9. Digitaliseringsopgave		Intern basis op orde 2021		
10. Toegankelijkheid informatie		Vanaf basis op orde doorontwikkeling		

Ambities (uitgangspunten)

1. De omgevingswet biedt voor de gemeente Beesel volop en aanvullend kansen op onze eigen ingezette koers en ontwikkeling waarbij de gemeenschapsvisie ‘Blij in Beesel’ centraal staat.

2. Vanuit actuele maatschappelijke thema’s, gaan we bouwstenen vormen voor de nieuwe instrumenten en bouwen we verder aan onze relatie met onze gemeenschap en (keten)partners.

3. Participatieve trajecten in het kader van de Omgevingswet starten we bij voorkeur niet vanuit de verplichting van een instrument maar vanuit thema’s en vraagstukken die inwoners en bedrijven bezig houden.

4. We zijn begonnen en kunnen iedere dag al in ‘in de geest van de Omgevingswet’ werken.

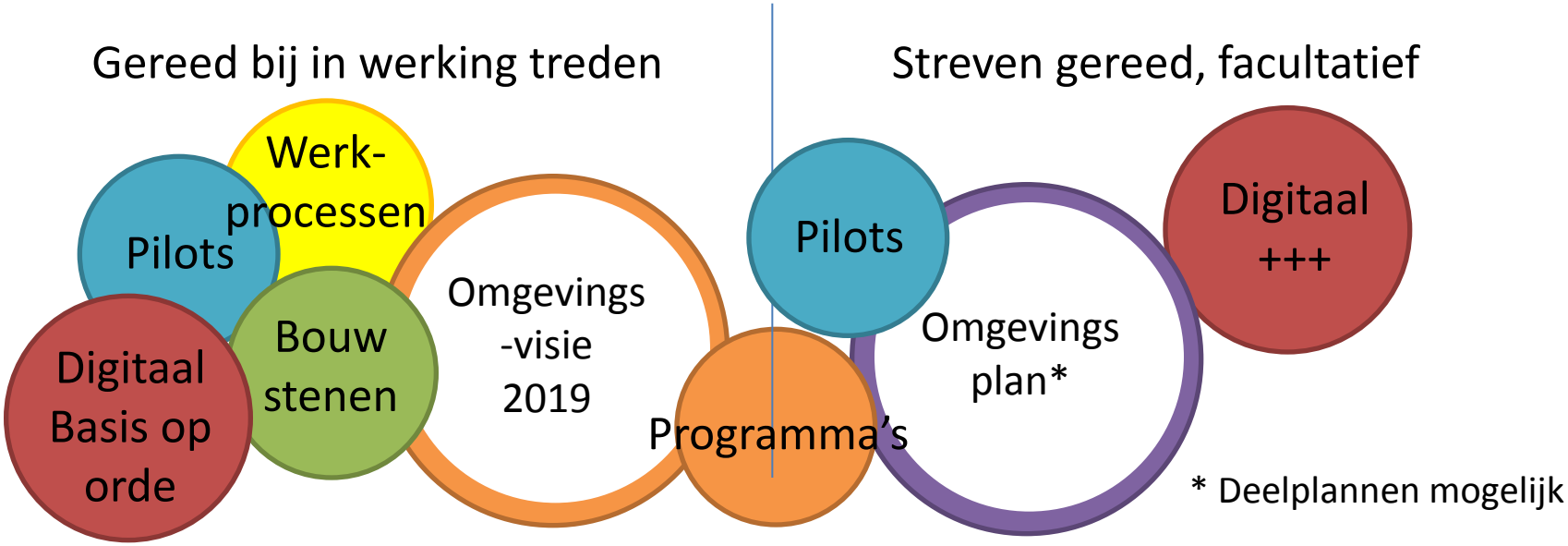
5. We gaan uit van “ja mits” (i.p.v. nee tenzij) en de ‘mits’ motiveren we en leggen we uit vanuit een belangenafweging (niet vanuit een negatief toetsresultaat).

6. We accepteren dat het een meerjarig leertraject is en soms iets niet goed zal gaan.

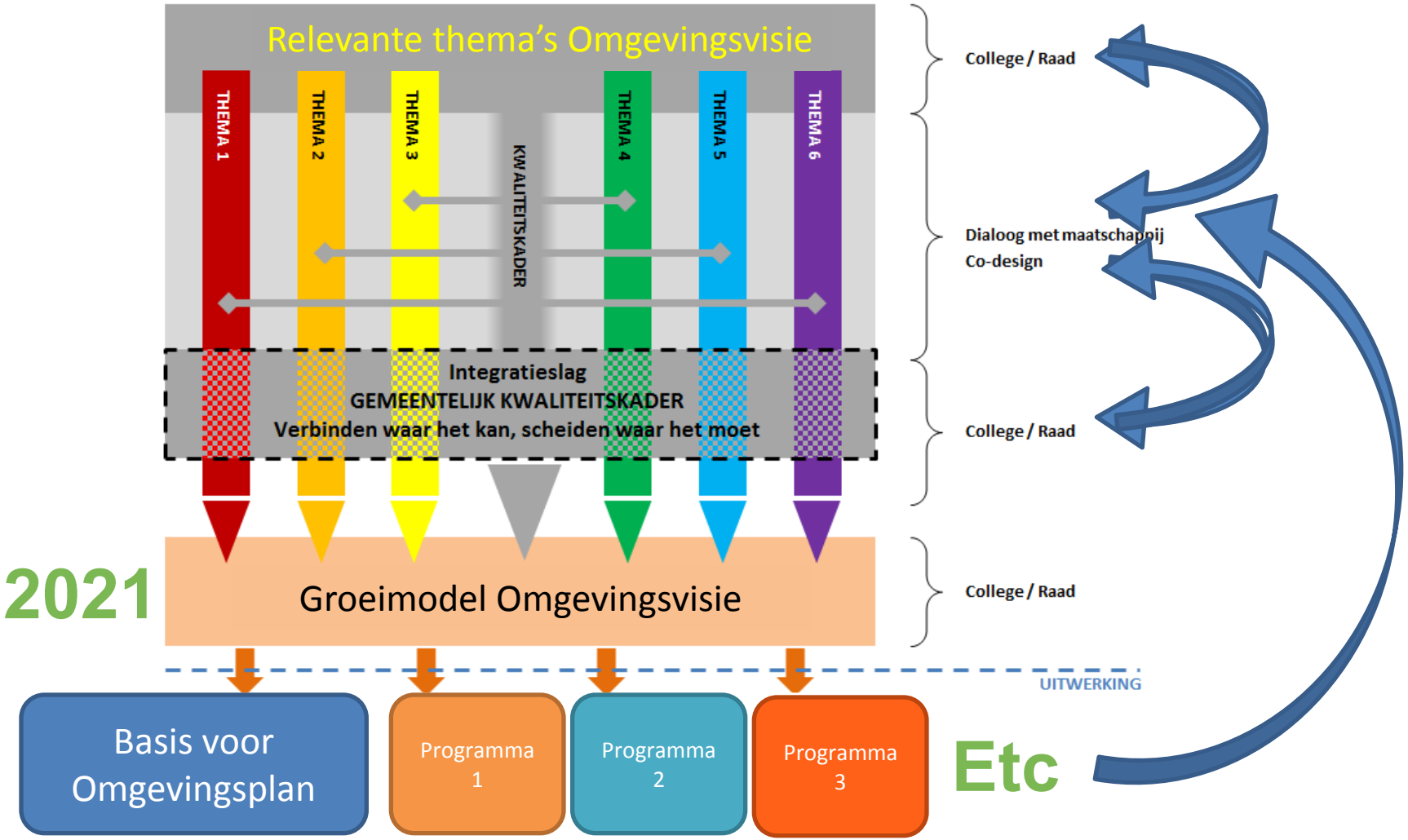
Snelheid versus relatie en draagvlak

Een gedragen afweging maken we steeds minder alleen.
Het in samenhang werken aan visie (beleid), plan en programma's (spelregels en uitvoering) en initiatieven (afweging) vraagt veel van alle stakeholders.

Op veel plekken zien we dat de door de lokale overheid opgelegde onderwerpen en snelheid in sessies rondom de Omgevingswet niet leiden tot gewenste resultaten (vaak zelfs tot onbegrip). De snelheid en de thema's willen we in Beesel samen bepalen! Niets doen is geen optie, als we goed op weg zijn is 'tijd' niet meer de bepalende factor.



Snelheid versus relatie en draagvlak

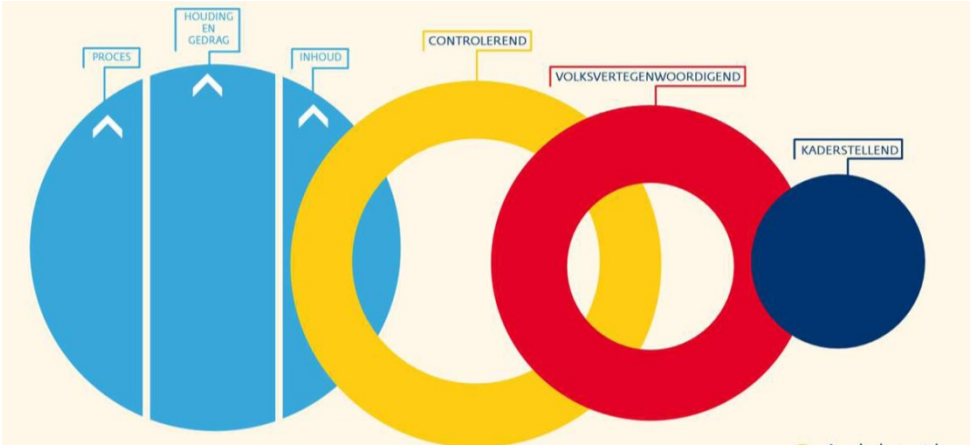


Rollen, verantwoordelijkheden, competenties

Vragen rondom gemeenteraad:

1. Op hoofdlijnen sturen, kaderstellend, verbindend: concreet maken per spoor
2. Procesafspraken raad – college: wanneer is participatief proces geslaagd?
3. Welke delegatiemogelijkheden vanaf welk niveau (kwalitatief / kwantitatief)
4. Hoe gaan we de cyclische bijsturing inrichten voor visie en plan? Jaarlijks, 1x per 4 jaar, om de 10 jaar?
5. Hoe gedetailleerd gaan we, ofwel hoe ver gaat invulling door inwoners en durven we voor open normen te gaan (angst voor willekeur)?
6. Hoeveel vertrouwen krijgen inwoners en bedrijven? Waken voor regiereflex
7. Welke thema's wil de raad 'zelf' mee aan de slag?

Bij de diverse afzonderlijke sporen zullen we deze (en andere) vragen gezamenlijk concreet maken



Vervolgstappen, verschil maken:

1. Behandeling en vaststelling ambitiedocument gemeenteraad maart 2019
2. Voorstel voor instellen klankbordgroep
3. Proactief aanhaken op lopende trajecten in relatie tot fysieke leefomgeving (leren door te doen!)
4. Kwaliteitskader + bouwstenen ontwikkelen lokaal en regionaal op thema's
5. Klantreizen analyseren (nu en toekomst)
6. 'Ja mits' conferenties bij maatschappelijke initiatieven fysieke leefomgeving
7. Voorbereidingen treffen VTH-applicatie 3de kwartaal



